کدام آینده در انتظار دلبر و کوشکی است؟

سرنوشت ببرهای سیبری یا گورخرهای کرمان

دامپزشک پارک پردیسان: ۲۴ ساعته تحت مراقبت هستند

| نیما صائب

«دلبر» و «کوشکی» از آخرین بازمانده‌های یوزپلنگ آسیایی هستند که این روزها در صدر اخبار نشسته‌اند. این دو یوزپلنگ کـه اولی ماده و دومی نر اسـت را از دو منطقه متفاوت به پارک پردیسان تهران آورده‌اند تا در مرکز تحقیقات یوزپلنگ ایرانی و در فضایی کاملا طبیعی و زیرنظر شـان مک‌کوئن ایرلندی – یکی از سرشـناس‌ترین متخصصان جهان در زمینه تکثیر یوزپلنگ - نگهداری شـوند و در صـورت لزوم تکثیر یابند اما وقتی واژه تکثیر به میان می‌آید قلب‌ها می‌لرزد. چه آن‌که در ایران تجربه تلخ تکثیر ببرهای مازنـدران منجر به یـک فاجعه شـد. از این‌روسـت که بسیاری از دوسـتداران حیات‌وحـش بـا چشـمانی باز مواظب اجرای این پروژه‌هستند.

در دهه ۴۰ چند شیر آوردند و انداختند در دشت فارس بعد از یک مدتی رفتند جنازه‌شان را جمع کردند. احیای گونه‌های منقرض شده در شرایط طبیعی کار بسیار سختی است اما شاید بشود در محیط‌های بسته و در باغ‌وحش‌ها نگهداری کرد

نمونه‌های تلخ

یکی از تلخ‌ترین اتفاقات افتاده ماجرای انتقـال ببر سـیبری از روسیه به ایران است تا بلکه بتوان نژاد ببر مازندران را احیا کرد. داستان از این قرار بود که ویلادیمیر پوتین از ایران دو پلنگ درخواست می‌کند تا نماد بازی‌های المپیک زمستانی سوچی شوند. ایران هم دو پلنگ را به خاطر روابط دوسـتانه سیاسـی به روسیه می‌دهد و در ازایش دو ببر سیبری که هم‌نژاد ببرهای مازندران منقرض شـده هستند می‌خواهد. دو ببر غول‌پیکر به ایران منتقل می‌شوند اما بنابر نظر دکتر پیام محبی، رئیس بیمارستان دامپزشکی تهران در گفت‌وگو با «شـهروند»، مقدمات حضور این ببرها در ایران مهیا نبود. وی می گوید: «در شـرایطی ببرها را به ایران آوردند که زیسـتگاه ادامه حیات ببرها در ایران آماده نبود و مدیران محیط‌زیسـت حتی تغذیه این حیوانات را هم نمی‌شناختند. نتیجه این شد که یکی از ببرها کشته شود و یکی دیگر هم مریض باشد. در حالی که اگر صبر می کردیم و مقدمات حضور ببرها را فراهم می کردیم شاید این اتفاق تلخ رخ نمی‌داد. به نظر من اگر از روسـیه دو قلاده ببر طلبکار می‌ماندیم خیلی بهتر بود کـه ببر مرده روی دسـتمان بماند و یکی دیگرش هم در خطر مرگ باشـد. من نمی‌دانم مسئولان محیط‌زیسـت با چه توجیهی اقدام به این کار کردند چـون ببر مازندران حدود ۹۰ســال پیش شرایط بقا نداشـته و در نتیجه در ایران منقرض شده اسـت. حال با این آلودگی و شـکار بی‌رویه و تخریب محیط‌زیسـت و کمبـود گونه‌های دیگـر جانوری به‌عنوان تغذیه این جانـوران چگونه می‌توانیم بعد از ۹۰ سال شرایط بقایش را در ایران فراهم کنیم؟»

مورد بعدی انتقال گوزن زرد ایرانی از دنا به سـایت گوزن خوزسـتان بود. گوزن زرد یکی از حیوانات در حال انقراض ایرانی است که سال‌ها برای احیای یک قلاده از آن در طبیعت حفاظت شده دنا زحمت‌های زیادی کشیده شد اما در یک تصمیم عجیب این قلاده گوزن زرد ایرانی به سایت گوزن خوزستان منتقل شد. مکانی که سابقه مرگ گوزن زرد ایرانی را به علت وجود بیماری «مگس میاز» در کارنامه خود دارد.

وضعیت نگهداری حیوانات در باغ‌وحش‌های ایران بسـیار بدتر از حیات‌وحش حفاظت شـده است. اگر در حیات‌وحش حفاظت شـده حیوانی بر اثر شکار یا وجود بیماری می‌میرد در باغ‌وحش‌های ما حیوانات به صورت گروهی اعدام می‌شـوند. آخرین نمونه‌اش اعدام ۱۱ شیر در یکی از باغ‌وحش‌های ایران بود. حال با این کارنامه درخشان مسئولان محیط‌زیست ایران در اوایل امسال اعلام کردند که قصد آوردن شیر ایرانی از هندوسـتان را دارند آن هم بعد از ۱۲۰ سـال که از انقراضشان می گذرد. ایده‌ای که با مخالفت‌های زیادی روبه‌رو شـد و حتـی معاون حفاظت محیط‌زیسـت سازمان هم جزو مخالفان بود. افشین کرمی آن روزها گفته بود که عاقلانه نیسـت حیوانات ایرانی منقرض شده را برای تکثیر به کشور وارد کنیم. این نظر را دکتر پیام محبی نیز دارد ضمن این که انتقال شیر به ایران را شبیه یک جوک می‌داند که هیچ‌گاه به صورت جدی به مرحله اجرا درنخواهد آمد. محبی از تجربه بد ایران در این زمینه می گویـد: «در دهه ۴۰ چند شـیر آوردند و انداختند در دشـت فارس بعد از یک مدتی رفتند جنازه‌شـان را جمع کردند. احیای گونه‌های منقرض شده در شرایط طبیعی کار بسیار سختی اسـت و تقریبا نشـدنی است اما شاید بشود در محیط‌های بسته و در باغ‌وحش‌ها نگهداری کرد، البته حیواناتـی کـه در باغ‌وحش‌های ایران نگهداری می‌شوند در شرایط فاجعه‌باری هستند. باغ‌وحش‌های ما فاجعه هستند. اسـتاندارد ندارند. ما تجربه خوبی در ایـن زمینه نداریـم. وقتی باغ‌وحش مـا به خاطر سوءمدیریت ۱۱ شـیر را ظرف یک روز اعدام می کند یک تجربه فاجعه‌بار است. این تجربه در جهان بی‌نظیر است.»

هومن جوکار، مدیـر پروژه حفاظـت از یوزپلنگ آسیایی هم در این‌باره با رئیس بیمارستان دامپزشکی تهران هم‌عقیده است: «رهاسازی گونه‌های احیا شده در طبیعت نه‌تنها در مـورد یوزپلنگ بلکه این کار در مورد هیچ حیوان دیگری نتیجه نخواهد داد به‌عنوان مثال گوشتخوارانی مانند یوزپلنگ و پلنگ در برخی کشورها تکثیر شده‌اند اما برای بازگشت این جانوران به طبیعت تاکنون موفقیتی کسب نشده چرا که این گونه‌ها باید در بچگی در طبیعت به همراه مادرشـان آموزش شکار و زندگی ببینند که با این کار این فرصت از آنها گرفته خواهد شد. این مسأله به‌ویژه در ایران که تراکم طعمه کم بوده و حتی حیواناتی که در طبیعت متولد شـده‌اند به سـختی می‌توانند غذا پیدا کنند، پررنگ‌تر اسـت. نزدیکترین نمونه از تکثیر حیوانات، تکثیر پلنگ عربی در کشور امارات متحده عربی است که پس از تکثیر این گونه و تولد ۴۰ پلنگ هنوز هیچ راهی برای رهاسازی آنها پیدا نکرده‌اند.

وی به ایسـنا گفته بود: زمانی که در ایـران صحبـت از تکثیر یوزپلنـگ می‌شـود بـه معنای این نیسـت که ایـن کار کمکی به حفاظت طبیعـی از این گونه حیوانی می کند بلکـه تا اندازه‌ای با تکثیـر موافق هسـتیم که ژن یوزپلنگ حفظ شود. با تکثیر این گونه‌ها می توانیـم حداقل برای زمانی که وضعیتـی بحرانی پیدا کردیم و تنها مسأله حفاظت از ژن برایمان اهمیت داشت اندوخته‌ای داشته‌باشیم.

شرایط نگهداری این دو یوز را کاملا منطبق بر استانداردهای روز دنیا ساخته‌اند. اگرچه این اولین تجربه ما ایرانی‌هاست اما با بهره گرفتن از تجربه موفق خارجی‌ها امیدواریم که به نتایج مطلوب برسیم

نمونه‌های موفق

در ایران فقط نمونه‌های ناموفق نداریم بلکه بعضا نمونه‌های موفق هم دیده می‌شـود. پرورش گورخر ایرانی تجربه موفق ایرانی‌ها بوده. همان حیوانی که بهرام پنجم، پانزدهمین پادشـاه ساسانی، شکارش می کرد و از این‌رو لقب بهرام گور گرفت. این حیوان هم‌اکنـون به‌خاطـر خشکسـالی و شـکار بی‌رویه در خطـر انقراض قـرار دارد اما با راه‌اندازی سـایت پرورش این حیوان در پارک ملی خجیر کرمان امید می‌رود پنج رأس گورخر رها شده در این سایت هزار هکتاری در آینده نزدیک افزایش پیدا کند.

حال امید می‌رود کـه پروژه تکثیر در اسـارت ۲ یوز ماده و نر (دلبر و کوشـکی) به سرنوشت ببرهای سـیبری دچار نشـود و آینده‌ای روشـن همچون گورهای ایرانی در کرمان داشته باشد. به شرط آن‌که نکات مهم برای حفاظت از ایـن گونه‌های کمیاب و در حال انقراض رعایت شـود؟ آیا پارک پردیسان به لحاظ اقلیمی مناسب زیست این دو یوزپلنگ است؟ آیا امکان تغذیه مناسـب برای دلبر و کوشکی وجود دارد؟ آیا موانع انسـانی و طبیعی زیسـت این گونه جانوری برداشته شـده اسـت؟ آیا پارک پردیسان به‌عنوان منطقه‌ای حفاظت شده و امن درآمده اسـت؟ اینها سوالاتی اسـت که باید برایشـان پاسخی دریافت کـرد تـا آینـده این دو یوزپلنگ زیبا را تخمین زد.

از ایـن‌رو بـا دکتـر معماریان، دامپزشـک مخصـوص دلبـر و کوشکی گفت‌وگو کردیم تا وضع سـلامتی و نحوه نگهداری این دو یوزپلنگ را جویا شویم؟ وی درباره شـرایط نگهداری آنها به خبرنگار «شـهروند» می گویـد: مـا برای نگهداری و پرورش دلبر و کوشـکی از یک دانشمند ایرلنـدی کمک گرفته‌ایـم که بیشـترین تجربه را در تکثیر یوزپلنـگ در دنیا دارد. ایشـان حضوری همیشگی در منطقه دارد و از این‌رو شرایط نگهداری این دو یوز را کاملا منطبق بر استانداردهای روز دنیا ساخته‌اند. اگرچه این اولین تجربه ما ایرانی‌هاست اما با بهره گرفتن از تجربه موفق خارجی‌ها امیدواریم که به نتایج مطلوب برسیم.

وی می‌افزایـد: اکنون ۶ جایگاه بـرای آنها در نظر گرفته شـده که روزانه جاهایشان را عوض می کنند تـا همدیگـر را بشناسـند و پیـدا کنند. شـرایط جایگاهی‌شـان استاندارد اسـت و تمام سعی‌مان را می کنیم که بهترین تغذیه را داشـته باشند. غذای آنها هیچ ارتباطی با انسـان و محیط‌های دیگر پیدا نمی‌کند. هم محیط نگهداری ضدعفونی می‌شـود و هم غـذای حیوانات. حتی نگهبانـان هم مجهز به لباس‌های مخصوص و ضدعفونی شـده هسـتند، البته احتمال بیماری برای هر موجود زنده‌ای وجود دارد اما ما تمام سـعی‌مان را می کنیم که بهترین و بهداشتی‌ترین شرایط را برای زیست این ۲ یوز فراهم کنیم و همیشه آنها تحت مراقبت پزشکی هستند.

دکتر معماریان بـا بیان این مطلب کـه حال این ۲ یوزپلنگ بسیار خوب اسـت و جای نگرانی وجود ندارد اضافه کرد: مشـکل اصلـی یوزپلنگ و اصولا گربه‌سـانان مسـأله جفت‌گیری اسـت. مخصوصا در بین یوزپلنگ‌ها که کمتر از ببر و شـیر در سـال آماده جفت‌گیری می‌شـوند. اصولا میزان موفقیت جفت‌گیری آنهـا در تمام دنیـا پایین اسـت اما ما همـواره در حال رصـد و مطالعـه رفتـاری این ۲ یوزپلنگ هسـتیم و علایمـی را که از خود نشـان می‌دهند بررسـی می کنیم تا بفهمیم که چه زمانی برای جفت‌گیری آنها مناسـب خواهـد بود. اگرچه یوزپلنگ‌ها فقط ۲ یا ۳ بار در سال آماده جفت‌گیری می‌شوند.

وی دربـاره خطـر ورود شـکارچیان بـه منطقه می‌گوید: یکی از دلایلی که مسئولان محیط‌زیست نمی‌خواسـتند این قضیه اطلاع‌رسانی شود همین جلـب توجـه شـکارچیان بود امـا در هـر صورت تجهیزات امنیتی این پارک بسـیار بـالا و مطمئن اسـت. هم دوربین‌هـای مراقبتی زیـادی در پارک نصب شـده و هم نگهبانان مجهز و آموزش‌دیده‌ای ۲۴ ساعته مشغول حراسـت از پارک و محل زندگی این ۲ یوز هستند.

یوزپلنگ آسیایی یا یوزپلنگ ایرانی (نام علمی: Acinonyx jubatus venaticus) یک زیرگونه به‌شـدّت در معرض خطر انقراض از یوزپلنگ است که اکنون تنها چند قلاده از آن در ایران یافت می‌شود.

این جانور در مناطق بیابانی در سـطح منطقه زندگی می کرد و سال‌هاسـت که نسل آن در معرض نابودی کلی قرار دارد. نتایج جدیدترین تحقیقات نشان می‌دهد که یوز پلنگ در چهار منطقه خوار توران در شهرستان شاهرود، نای‌بندان در طبس و دره‌انجیر در اردکان وجود داشته باشد. شهرستان‌های زرند، نائین و جاجرم نیز نقاط دیگری است که احتمال حضور یوز در آنان می‌رود. این تخمین نتیجه نقشه برداری زمینی است که توسط بیش از ۱۲۰۰۰ دوربین دید در شب که در مکان‌های مختلف کار گذاشته شده بود. ایران در دو دهه اخیر به عنوان تنها زیستگاه یوزپلنگ‌های آسیایی (ایرانی) شناخته شده است. یوز در حدود ۲۰۰۰ سال پیش یوزها در اکثر نقاط آسیا حضور داشتند اما الان منحصر به نواحی دور افتاده‌ای در بیابان‌های ایران شده‌اند. یوزها در سرزمین‌های باز و علفزارها، دشتهای کوچک، مناطق نیمه بیابانی و سایر مناطقی که می‌توان در آن شکار یافت زندگی می کنند. یوزپلنگ‌ها را در ایران می‌توان در مناطق کویری پیدا کرد که شامل قسمت‌هایی از استان‌های کرمان، خراسان شمالی رضوی جنوبی، سمنان، یزد و تهران و مرکزی می‌شود. همچنین احتمالا یوزپلنگ‌ها در مناطق خشک بلوچستان پاکستان که هنوز شکار یافت می‌شـود وجود دارند. زیستگاه‌های یوز در ایران به علت پیشروی بیابان‌ها و تبدیل شدن بخشی از زمین‌های زیستگاه به زمین‌های کشـاورزی و مسکونی شدن بخشی دیگر و همچنین از بین رفتن مراتع توسط دام‌های اهلی و در نتیجه کاهش تعداد آهو و گوزن که از منابع غذایی یوزها هستند کاهش یافته‌است.

یوز ماده مانند یوز نر محـدوده خاصی را تصرف نمی کند و این به آن علت اسـت که ماده‌ها در میان زیستگاه‌های مختلف در حرکت می‌باشـند و این اهمیت حفظ زیستگاه‌ها را گوشزد می کند. در ایران یوزها پیشـتر در کویرها بودند اما به خاطر اینکه در بیابان توسط شکارچیان بسیار راحت شکار می‌شدند به مناطق مرتفع تر و نیمه کوهستانی پناه بردند و اکنون بیشتر در این نواحی و دره‌های خشک میان کوه‌ها دیده می‌شوند. پلنگ ایرانی تنها نژاد این جانور است که یال دارد.

ذره بین

چطور گونه‌های در حال انقراض را نجات دهیم؟

| ترجمه: بهروز مهدیزاده

کارکرد باغ‌وحش‌ها یا پارک‌های حیات‌وحش در دنیـا تنها جذب گردشـگر یـا طبیعت‌گرد نیسـت. یکی از وظایف مهم آنها حفـظ و ازدیاد گونه‌های در معرض خطر یا در حال انقراض است. مدیـران باغ‌وحش‌ها و پارک‌هـای حیات‌وحش در کشورهای توسعه‌یافته نظیر آمریکا، بریتانیا، دانمارک و... و حتی کشـورهای درحال توسعه نظیر هند، تایلند، مالزی و کشـورهای آفریقایی حتما از بهتریـن متخصصان حـوزه اکولوژی و جانورشناسـی برای پیشـبرد اهداف حفاظتی از تنوع زیسـتی بهره می گیرند. امـروزه کم‌کم باغ‌وحش‌هایی که شـامل قفس حیوانات است دارند جای خودشـان را به محیط‌های نزدیک به محیط‌های طبیعی زندگی حیوانات می‌دهند تا با شبیه‌سازی محیط زندگی به حیواناتی نظیر شیر، فیل و حیوانات بزرگ حس زندگی در زیسـتگاه طبیعی داده باشند. این در واقع منجر به زادآوری طبیعی در آن محیط می‌شود. اخیرا هند براساس مطالعات دانشـمندان محیط‌زیسـت و فشـار فعالان زیست‌محیطی این کشور نسبت به حفظ جمعیت ببر تصمیم گرفت باغ‌وحش‌های قدیمی و متراکـم را به زیسـتگاه‌های نزدیـک به محل زندگی طبیعی حیوانات تبدیـل کند. این روش برای ازدیاد جمعیت ببرهای این کشـور مناسب دانسته شده است. یکی دیگر از روش‌های ازدیاد جمعیت گونه‌های در معرض خطر انقراض روش پرورش در حصار یا تکثیر در حصار است. این نوع از پرورش فرآینـدی از زادآوری حیوانات خارج از محیط طبیعی آنها در شرایط محدودشده‌ای در مزرعه، باغ‌وحش یا مکان‌های بسته است. هدف ایـن روش انتخاب حیوانات فـردی که جزیی از جمعیت پرورش یافته در محیط محدود شـده اسـت که جفت‌گیری آنها با شرکایشان توسط انسـان کنترل می‌شـود. یکی از اهـداف روش تکثیـر در حصار افزایش جمعیـت گونه‌های در معرض خطر یا در حال انقراض اسـت. در برخی موارد، این حیوانات جزیی از یک برنامه مدیریتی با هدف تولید مثل دوباره و برگشـت به زیستگاه طبیعی هستند. نقش باغ‌وحش‌ها براساس قانون صندوق جهانی طبیعـت (WWF) حفاظت، آموزش و تحقیق اسـت. برنامه‌هـای تکثیر در حصار به وسیله باغ‌وحش‌هایی که بتوانند فواید مثبتی برای گونه‌های در معرض حفاظت فراهم کنند اداره می‌شـوند. در دنیای امروز و براساس مفهوم توسعه پایدار کشورهای جهان فهمیدند که بدون حفظ میراث طبیعی‌شان نمی‌توانند مدت طولانی در رقابت برای توسـعه با دیگر کشورها دوام بیاورند. در رابطه با تکثیـر در حصار و نتایج مثبت آن نمونه‌های بسـیاری در سراسر جهان وجـود دارد. درواقع گونه‌هایـی را که در معرض خطر هسـتند، به باغ‌وحش‌ها یـا مراکز کنترل جمعیت حیوانات انتقال می‌دهنـد و با نظارت و کنترل شدید دانشمندان اقدام به باروری و تکثیر آنها می کنند. نمونه‌ها از این دست بسیار زیاد است. تکثیر پروانه‌های آبی بزرگ (ورود دوباره جمعیت این گونه به انگلسـتان)، ازدیاد گرگ‌ها در پـارک Yellowstone آمریکا، شاهین تیزپر فالکون در آمریـکا و شـیر طلایی تاماری در برزیل نمونه‌های موفقیت‌آمیز ایـن روش در سرتاسر جهان هستند.

در دنیای امروز و براساس مفهوم توسعه پایدار کشورهای جهان فهمیدند که بدون حفظ میراث طبیعی‌شان نمی‌توانند مدت طولانی در رقابت برای توسعه با دیگر کشورها دوام بیاورند. در رابطه با تکثیر در حصار و نتایج مثبت آن نمونه‌های بسیاری در سراسر جهان وجود دارد. درواقع گونه‌هایی را که در معرض خطر هستند، به باغ‌وحش‌ها یا مراکز کنترل جمعیت حیوانات انتقال می‌دهند و با نظارت و کنترل شدید دانشمندان اقدام به باروری و تکثیر آنها می‌کنند

افزایش جمعیت گونه‌های در معرض خطر در پارک حیات‌وحش تانگانیکا

تانگانیـکا در ایالـت کانزاس یکـی از بزرگترین مجموعه‌هـای حیوانـات را در ایـن ایالـت دارد. ایـن پارک حیات‌وحـش به خاطر امکانات و شـرایط زادآور گونه‌های کمیاب معروف اسـت. این پارک علاوه بر جذب گردشـگر به‌عنوان یک سرگرمی، حدود ۳۰ ســال اسـت که خانه برنامه‌های ازدیاد حیوانات در معرض خطر است که تاکنون به‌طور قابل ملاحظه‌ای بر افزایش بسـیاری از گونه‌های در معرض خطر تأثیر گذاشته است. اخیرا در این پارک دو توله پلنـگ تیره با خط‌هایی مثل ببر به دنیا آمدند. مدیر این پارک در زمان تولد این دو توله گفت ما یکی از موفق‌ترین باغ‌وحش‌ها در آمریکا هستیم که توانستیم در ۱۰ سال گذشته جمعیت پلنگ‌های تیره را افزایش دهیم. در سال گذشته ۲۶ گربه کمیاب و در معـرض خطر در این پارک به دنیا آمدند. به گفته مدیر این پارک رمز موفقیت ما به دلیل رعایت کردن چند نکته اساسی در این مرکز اسـت. فراهم کردن محیط ویژه با مساحت خاص و متناسب با زندگی این حیوان، تا استرس را به حداقل برسـانند، یکـی از نکته‌های کلیدی است که این پارک ملزم به رعایت کردن آن است. ایجاد چنین محیطی به این دلیل است که این گونه حیوانات اگر نزدیک به همنوع بزرگ خود باشند به آسانی تحت استرس قرار می گیرند.

افزایش جمعیت پلنگ آمور یا منچوری در باغ‌وحش‌های بریتانیا

پلنگ آمـور یا منچوری یکـی از زیرگونه‌های پلنگ بومی خاور دور روسـیه، شبه جزیره کره و شمال‌شرقی چین است. نسل این حیوان در چین و کره از میان رفته و تنها جمعیت بسیار کوچکی از آن در روسیه در مرز چین و کره‌شمالی باقی مانده که براساس سرشماری سـال ۲۰۰۷ تعداد آنها فقط ۱۴ تا ۲۰ پلنگ بالغ و ۵ تا ۶ توله پلنگ است و براساس سرشماری سـال ۲۰۱۲ کمتر از ۴۰ تا در دنیا باقی مانده است. اما طرح تکثیر در حصار ممکن است طول عمر و تعداد آنها را افزایش دهد. پلنگ‌های آمور در معرض خطر از باغ‌وحش‌های بریتانیا به‌عنوان بخشی از برنامه تکثیر در حصار و رها سازی در طبیعت به‌زودی به روسیه منتقل می‌شود تا جمعیت این گربه‌سان نجات پیدا کند. کارشناسان امیدوارند که بخت و اقبال نادرترین گربه‌سانان بزرگ در جهان را با پرورش پلنگ آمور در حصار معکوس کنند. هم‌اکنون سازمان‌های حیات‌وحش بریتانیـا با کمک دولت روسـیه و براسـاس طرح بازگشـت پلنگ آمور به روسیه مرکزی در قلمرو طبیعی بـرای برنامه «پرورش در حصـار» احداث کردند جایـی که پلنگ‌های تربیت‌شده رها خواهند شد. پلنگ‌ها در این مرکز جفت‌گیری خواهند شد و توله‌ها از همان بدو تولد پرورش خواهند یافت. بـه توله‌ها یاد داده خواهد شد که چطور قبل از این‌که در حیات وحش رها شوند، در سـن ۱۲ تا ۱۸ ماهگی شکار کنند. در واقع این سن زمانی است که به‌طور نرمال توله‌ها مادرشان را ترک می‌کنند.

ازدیـاد دو گونه ماهـی کپـور از مکزیک که زیسـتگاه طبیعی‌شـان برای مصرف کشاورزی تخریب شـد یعنـی آب آن منطقـه را زهکش کردند تا زمین برای کشـاورزی آماده شود یکی از نمونه‌های موفقیت‌آمیز این طرح است. اکنون این ماهی‌ها به‌منظور حفظ جمعیتشـان به باغ وحش‌های ZSL لندن انتقال داده شدند. مکانی که آنها جزو قسمتی از برنامه «پرورش در حصار» قرار می گیرند. سـپس آنها مجددا به زیسـتگاه طبیعی‌شـان بازگردانـده می‌شـوند اگر محل زندگی‌شان ترمیم‌شود.

نمونه‌دیگر مربوط به کاکاپو پرنده‌بومی نیوزیلند است که جمعیتش به شدت در حال کاهش است. این پرنده تنها گونه طوطـی باقی مانده روی کره زمین است که قابلیت پرواز ندارد. تا سال ۱۹۹۵ تعداد این پرنده به شـدت درحـال کاهش بود. هم‌اکنون تعداد آنها به‌طور آهسته به لطف برنامه بازیابی در حال افزایش اسـت. ایـن برنامه به این صورت بود که این پرندگان را بـه ۳ جزیره دور از ساحل که شکارچیانی مثل گربه و موش در آن‌جا وجود نداشتند انتقال دادند تا تعداد آنها حفظ شود و بتوانند به راحتی به منظور ازدیاد نسل تولید مثل کنند

رهاسازی چهار لک لک کمیاب آمریکای شمال

Whooping crane بلندتریـن پرنـده آمریکای‌شـمالی در معرض خطر نابودی است. نام این پرنده به دلیل صدای بسـیار بلندش گرفته شده است. در سال ۲۰۰۳ حدود ۱۵۳ جفت از این پرنده وجود داشت. ۴ جوجه این پرنده در حصار پـرورش یافتند طبق برنامه حفاظتـی به منظور افزایش جمعیت این گونه در منطقه رهاسازی شدند. این ۴ جوجه ابتـدا در یک مرکز نگهداری پرندگان تحت نظر مرکز مطالعات حیات‌وحش در مریلند پـرورش یافتند. جوجه‌ها شـش ماه به‌طور موفقیت‌آمیـزی بـر طبق برنامـه آزمایشـی تربیـت شـدند و سـپس براساس روش «پـرورش مـادر» در محیط طبیعی رها شـدند.

یکی دیگر از روش‌های حفاظت از حیات‌وحش و کنترل جمعیت گونه‌های در حال انقراض استفاده از بارکد DNA اسـت. همچنین این روش متد بسـیار خوبی برای مبارزه با تجـارت غیرقانونی محصولات ساخته‌شده از گونه‌های حفاظت‌شده اسـت. درواقع روش کـددار کـردن DNA به دانشمندان این توانایی را می‌دهد تا مناطق کوچک ویژه‌ای از DNA را برای شناسایی گونه‌ها استفاده کنند. موزه‌های طبیعی نقش حیاتی در حفاظت گونه‌هایـی که اکنون منقرض شـدند یا دیگر در زیستگاه ذاتی‌شان یافت نمی‌شوند بازی می‌کند. از طریق آنالیز کردن DNA این گونه‌ها، دانشمندان می‌توانند بفهمند که کدام حیوانـات بازمانده از لحاظ ژنتیکی بیشترین شباهت را با جمعیت اولیه که الان مردند، دارند. این روش یکی از روش‌های بسـیار پیشـرفته در امر حفاظـت حیات‌وحش هم‌اکنون در آمریکا، برزیل و بریتانیا در حال انجام شدن است. در دنیای امروز که به شدت منابع روی کره زمین تحت فشار است لزوم حفاظت از منابع و اجزای طبیعت برای بقای بشـر بسیار ضروری اسـت. از این رو حیوانات نقش بـدون انکاری در چرخش طبیعی اکوسیستم زمین بازی می‌کنند. بنابراین تمام کشورها چه توسعه‌یافته و چه در حال توسعه باید از طریق روش‌های مدرن و بکارگیری متخصصان امر در حفظ و افزایش نسل حیوانات در خطر، بیش از پیش فعال باشند.